

Posudek oponenta habilitační práce

Uchazeč	Mgr. Michal Štroch, Ph.D.
Habilitační práce	High light, UV light, and green light: effects on the plant assimilation apparatus during acclimation
Oponent (jméno a příjmení vč. titulů)	Prof.RNDr. Ondřej Prášil, Ph.D.
Pracoviště oponenta, instituce	Mikrobiologický ústav AVČR, v.v.i.

Předložený habilitační spis se zabývá fotofyziologií rostlin, konkrétně aklimací fotosyntetického aparátu rostlin na světelné podmínky. Práce je založena na výsledcích autora z let 2008-2022, které byly publikovány v osmi recenzovaných článcích. Na čtyřech článcích je Dr.Štroch prvním autorem. Články byly publikovány v kvalitních a renomovaných mezinárodních časopisech.

Textová část habilitační práce je rozdělena do tří celků, které však spojuje společné téma - fotoaklimace vyšších rostlin na změny v kvantitě či kvalitě světla. Úvod každé části práce tvoří souhrn literatury, který velmi dobře a přehledně shrnuje stav poznání v daném oboru. Na úvodní část pak navazuje část experimentální, která shrnuje hlavní nové poznatky autorových prací a dává je do širšího kontextu. V první části se autor nejprve zabýval vlivem zvýšené intenzity světla nebo zvýšené intenzity světla v kombinaci se zvýšenou teplotou na fotoaklimaci jehličnanů. Zjistil, že mechanismus fotoaklimace u smrku je odlišný od modelových vyšších rostlin. Jehličnany se chrání proti poškození vysokou intenzitou světla zejména aktivací fotoprotektivních mechanismů, v menší míře pak remodelací komplexů thylakoidní membrány. V další části se autor věnuje studiu mechanismu aklimace ječmene na zvýšené UV záření. Zabýval se akumulací fenolických látek v různě starých listech ječmene po vystavení rostlin UV záření. Ukázal, že stáří listu má na akumulaci některých fenolických látek významný vliv. Studoval, zda a jak u rostlin ječmene ovlivňuje přítomnost UV-A záření aklimaci na záření UV-B. Výsledky potvrdili hypotézu, že současné vystavení rostlin UV-A a UV-B záření rostlinu chrání před fotopoškozením UV-B zářením. V poslední části práce se autor zabýval fotoaklimací ječmene na světlo o různých vlnových délkách. Objevil, že v rostlinách ječmene dochází při působení zeleného světla k akumulaci modifikovaného chlorofylu a s pozměněným fytylovým řetězcem, který snižuje fotochemickou odezvu fotosyntetického aparátu i strukturu fotosyntetických komplexů v thylakoidních membránách. V závěru habilitační práce autor shrnuje získané nové poznatky.

Habilitační práce je velmi zdařile a pečlivě připravená, je psána velmi dobrou angličtinou. Autor čtenáři vysvětluje studovanou tematiku logicky a srozumitelně. Domnívám se, že to odráží a prokazuje i jeho dobré pedagogické schopnosti.

Součástí posouzení habilitačního spisu jsou i výsledky kontroly textu antiplagiátorským programem. Dosažené hodnocení je velmi uspokojivé a dokládá autenticitu odborné práce habilitanta.

Dotazy oponenta k obsahové habilitační práci

V článcích I a II se autoři zabývali reakcí fotosyntetického aparátu smrku na vysoké ozáření. Uvádějně odezvy změn poměru Chl a/b jsou rozporuplné. V práci I pozorovali zvýšení poměru Chl a/b, což svědčí o poklesu antény LHCB. V práci II s využitím proteomiky uvádějí konstantní Chl a/b a pokles PSII/LHCII. Jsem zmaten, proč byly pozorovány tak protichůdné účinky?

Proč mají jednoleté zelené rostliny (zde zastoupené huseníčkem a ječmenem) a stálezelené jehličnany (smrk) tak odlišnou strategii odezvy na vysoké světlo? Souvisí to se sezónností jednoletých rostlin?

S tím, že musejí přežívat zimu v mrazu a někdy i ve vysoké intenzitě světla? Pokud ano, víme, jaká je fotoaklimatická strategie u jednoletých jehličnanů (modřín) a u stálezelených rostlin (cesmína, dřívěšník)?

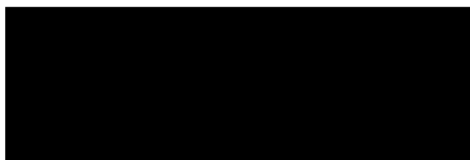
V pokusech s UV zářením jste pozoroval, že koncentrace UV-ochranných pigmentů se zvyšuje směrem od báze listu k jeho špičce. Zároveň píšete (např. Souhrn habilitační práce 2.1., strana 10), že „greater development of UV-shielding was observed in the young leaf regions at the leaf base...“. Nejsou tato tvrzení v rozporu?

Můžete více spekulovat o mechanismu akumulace modifikovaného chlorofylu a při pěstování ječmene na zeleném světle? Zmiňujete nedostatek reductantu - odstraní se akumulace modifikovaného chl a při násobném zvýšení intenzity zeleného světla? Zkoušeli jste přidat k zelenému světlu malé množství světla modrého nebo červeného?

Závěr

Habilitační práce Mgr. Michala Štrocha, Ph.D. „High light, UV light, and green light: effects on the plant assimilation apparatus during acclimation“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Biofyzika.

V Třeboni dne 13.4.2025

.....
podpis oponenta

Posudek oponenta habilitační práce

Uchazeč	Mgr. Michal Štroch, Ph.D.
Habilitační práce	High light, UV light, and green light: effects on the plant assimilation apparatus during acclimation
Oponent (jméno a příjmení vč. titulů)	prof. RNDr. Karol Marhold, DrSc.
Pracoviště oponenta, instituce	Botanický ústav, Centrum biologie rostlin a biodiverzity Slovenskej akadémie vied, Bratislava, Slovenská republika & Katedra botaniky, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha

Habilitační práce je kromě úvodní části tvořena osmi články publikovanými v časopisech renomovaných vydavatelství Elsevier a Springer Nature. Pokud bychom chtěli zohlednit kvalitu časopisů podle impakt faktorů, šest článků vyšlo v časopisech, které se v současnosti nacházejí v prvním kvartilu příslušného vědního oboru, a dva ve druhém kvartilu. Uchazeč je ve čtyřech případech prvním autorem (z toho dvakrát zároveň i autorem korespondenčním); v ostatních pracích je spoluautorem v nepříliš početných autorských kolektivech.

Habilitační práce a články, které ji tvoří, pojednávají o nepochybně zajímavé problematice aklimatizace asimilačního aparátu rostlin na různé světelné podmínky (na různé úrovně fotosynteticky aktivního záření). Jako modelové organismy autoři využili rody *Arabidopsis*, *Picea* a *Hordeum*. V jednotlivých pracích uchazeč se spoluautory sledovali vliv různých částí světelného spektra a identifikovali i několik derivátů chlorofylu a a chlorofylu b.

Uchazeč se touto problematikou úspěšně zabývá již delší dobu a publikované práce mají četné citace.

Při porovnání s Řádem habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a s přehledem publikační činnosti uchazeče/autora habilitační práce a citací jeho prací, stejně jako z údajů o jeho pedagogické činnosti, vyplývá, že uchazeč splňuje všechna doporučená kritéria pro úspěšné habilitační řízení na PŘF JU.

Z výsledku antiplagiátorské kontroly habilitační práce vyplývá, že žádná její část není plagiátem práce nebo prací jiného autora či autorů. Celkový překryv textu habilitační práce s jinými zdroji činí 8,4 %. Překryv spočívá v krátkých částech shodujících se s prací Karlický et al. 2021 (*Photosynthesis Research* 149: 233–252), která je součástí habilitační práce. Další pochopitelné překryvy se nacházejí ve výčtu citované literatury.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

Druh *Arabidopsis arenosa* se vyskytuje v Alpách i v Karpatech, a to jak v nižších, tak i v alpských polohách. V rámci téže genetické linie druhu jsou korunní plátky v nižších polohách bílé, zatímco v alpských polohách jsou fialově zbarvené. Fialové zbarvení korunních plátků je zřejmě způsobeno přítomností antokyanů ze skupiny flavonoidů. V habilitační práci se uvádí, že antokyany absorbují vysokoenergetické kvantum fotosynteticky aktivního záření (PAR), a tím chrání chloroplasty před fotoinhibicí a fotooxidačním poškozením snížením expozice slunečnímu záření. Zajímalo by mě, zda existuje nějaké vysvětlení, proč jsou tyto pigmenty koncentrovány (resp. viditelné) právě v korunních plátcích?

Závěr

Habilitační práce Mgr. Michala Štrocha, Ph.D. „High light, UV light, and green light: effects on the plant assimilation apparatus during acclimation“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Hydrobiologie.

V Bratislavě dne 29. 03. 2025

podpis oponenta

Posudek oponenta habilitační práce

Uchazeč	Mgr. Michal Štroch, Ph.D.
Habilitační práce	<i>High light, UV light, and green light: effects on the plant assimilation apparatus during acclimation</i>
Oponent (jméno a příjmení vč. titulů)	Prof. RNDr. Ing. Michal V. Marek, DrSc., dr.h.c.
Pracoviště oponenta, instituce	Ústav výzkumu globální změny AV ČR v.v.i - CzechGlobe

Předložená habilitační práce kolegy Štrocha představuje ucelené a promyšlené dílo reflektující autorovu odbornou činnost. Ta je doložena seznamem publikací na toto téma prezentovaných v serózních odborných žurnálech.

Nemohu jinak než hned v úvodu zdůraznit, že považuji předloženou práci za zdařilou. Práce reflektuje autorovu profesní kariéru zaměřenou na významný environmentální faktor, tj. světlo. Studium disertační práce jsem si zároveň uvědomil, že se v Ostravě kolem doc. Vladimíra Špundy zformovala poměrně silná skupina biofyziků, jejíž zaměření na ekofyziologii primárních fotosyntetických procesů přináší zajímavé výsledky se solidním publikačním výstupem. Snad se nemýlím, ale v případě této skupiny se jedná o aplikaci biofyzikálních metod, především založené na analýze primárních reakcí fotosyntézy, metodicky uchopené studiem a analýzou fluorescenčního signálu, realizované především v polních podmínkách. Dle mých, už opravdu letitých zkušeností, to není příliš jednoduchá cesta. Jsem si jist, že jsme v tomto případě svědky rozvoje moderních přístupů s těsnou vazbou na ekologické implikace v současnosti hodně zaměřených na problematiku uhlíkového cyklu pod vlivem globální změny. Ostravská skupina vždy byla velice otevřená a široce kooperující. To dokládá účast kolegy Štrocha a ostravské skupiny ve významných strukturách a badatelských projektech (ESFRI, CzeCos, AdaGrif apod).

Habilitační práce je velmi ucelená a instruktivní. Mohu konstatovat, že je uspořádána velmi dobře a její „čtivost“, je na vysoké úrovni. Již jsem zmínil, že předložená habilitační práce je založena na publikovaných článcích v odborném tisku velice dobré úrovně. Autor uvádí seznam 8 stěžejních prací, které na dané téma publikoval. To ukazuje na erudici a badatelskou aktivitu Mgr. Štrocha a týmu, ve kterém pracuje.

Znova musím připomenout tu skutečnost, že chci, aby se autor habilitačního spisu soustředil na prezentaci dopadů, z mého pohledu velmi důležitého faktoru prostředí, tj. světla, v různých podobách, na fotosyntetický aparát modelových rostlin reprezentujících dvě různé kategorie, tj. ječmene a smrku. Světlo je pojímáno i jako stresující faktor prostředí indukující fotoinhibici fotosyntetického aparátu rostlin. Tento badatelský zájem autora disertace je podložen moderním metodickým a přístrojovým aparátem.

Rovněž musím konstatovat, že předložená práce má vynikající formální úroveň, což svědčí o pečlivosti, s jakou adept práci připravoval. Habilitační spis je napsán jazykem srozumitelným a má i velice dobrou stylistickou úroveň. Po formální stránce je předložená disertace, dle mého úsudku, bezchybná.

Habilitační spis se věnuje vybraným interakcím světla a fotosyntetického aparátu.

- I. Působení nadměrné ozáření – odezva fotosyntetického aparátu smrku
- II. Efekt UV radiace v průběhu aklimace u ječmene
- III. Aklimace fotosyntetického aparátu na působení monochromatického zeleného světla

Studium aklimace asimilačního aparátu na různé úrovni PAR u smrku přineslo zjištění, že aklimace je velmi specifická a odlišná od ostatních vyšších rostlin. V práci jsou podány obšírné informace o tomto specifiku na úrovni jednotlivých reakcí s ohledem na působení vysokých hodnot radiace. Tento náález považuji za velmi významný a je určitě hlavním přínosem badatelské práce kolegy Štrocha.

Zajímavé a originální výsledky přinesly studie o efektu UV radiace na průběh aklimace k vysokým hodnotám radiace u ječmene. Byla nalezena jistá protektivní funkce UV-A v procesu aklimace a to i vzhledem k působení i UV-B radiace. Zajímavé je i potvrzení diferenciací v reakci na ozáření v gradientu listové čepele dané rozdílným stupněm ontogeneze.

Růst rostlin za podmínek působení monochromatického zeleného světla bylo spojeno s akumulací specifického Chla derivátu, jež ovlivňuje funkci a strukturu fotosyntetického aparátu.

V habilitačním spisu uvedené oblasti detailního šetření struktury a funkce asimilačního aparátu u ječmene a smrku za podmínek různé intenzity a kvality světla ukazují na míru znalostí autora habilitační práce v této zajímavé oblasti ekofyziologie rostlin. To velmi oceňuji.

Seznámil jsem se s výsledky antiplagiátorského programu. Dle mých znalostí a schopností tyto výsledky posoudit se domnívám, že originalita habilitačního spisu je uspokojivá a nemám k tomu námitky.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

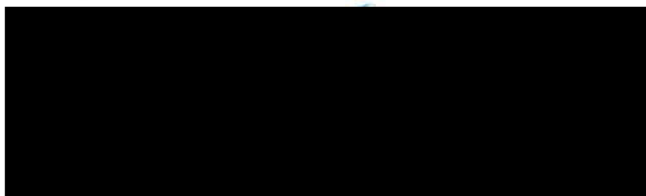
K habilitačnímu spisu si dovoluji položit tyto otázky:

1. Je možné formulovat i obecné principy reakcí asimilačního aparátu na vysoké hodnoty radiace (kvantita a kvalita) při působení nízkých teplot u smrku a ječmene?
2. Jaké změny v reakcích na světlo lze očekávat při působení zvýšené koncentrace CO₂?
3. Doplnující otázka – nenašel jsem informaci o pedagogickém působení habilitanta

Závěr

Habilitační práce Mgr. Michala Štrocha, Ph.D. „High light, UV light, and green light: effects on the plant assimilation apparatus during acclimation“ splňuje požadavky standardně kladené na habilitační práce.

V Brně dne 11. 03. 2025

prof. RNDr. Ing. Michal V. Marek, DrSc., dr. h. c.

oponent